

לקבלת העלון לוחצאים: 054-6868199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשָּׁבֶת: 17:32

יְצִיאַת הַשָּׁבֶת: 18:29

ר"ת: 19:05

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagifrenkel@gmail.com

בס"ד עלון מס' 325 29.10.2021 - כג' מרחשוון תשפ"ב

וְהָאֱלֹהִים הַשָּׁמַיִם לָלוֹא יַצְדִּיקֵם וּבִבְאוֹ בָּנָה

פְּרִשְׁת - זְזִילִי שְׂרָה

וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עַבְדּוֹ זְקוּן בֵּיתוֹ הַמְּשַׁל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ שִׁים נָא יָדָךְ תַּחַת יְרֵכִי.
וְאֲשַׁבְּעֶךָ בְּה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאֱלֹהֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבְנֵי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי
(כד, ב-ג)

ויש לשאול: מדוע התורה מאריכה לספר לנו על תאריו של אליעזר שהוא זקן ביתו המשל בכל אשר לו?

הסביר נפלא בעל ה'באר מים חיים' על פי משל: קבוצה של מטיילים יצאה לדרך ארוכה, באמצע הדרך פונה יהודי אל כל אחד מחבריו ומבקש הלוואה בסך אלף ₪. כולם דחו אותו בטענה כי הם לא מכירים אותו ומנין להם הביטחון שאכן הוא יחזיר להם את הכסף? תוך כדי הטיוול הם הגיעו למאהל בדואי וקנו מהם תרנגולים, אך הייתה להם בעיה קטנה - לא היה להם שוחט שישחט עבורם את העופות.

לפתע קם אותו יהודי שביקש הלוואה ואמר להם 'מה הבעיה? אני הרי במקצועי שוחט ואוכל לשחוט לכם את העופות'. כולם שמחו שמחה והחלו להתארגן למסור אליו את העופות לשחיטה. פונה אליהם אותו יהודי ואומר: 'סליחה חברים, אני ממש מתפלא עליכם? כאשר ביקשתי מכם הלוואה של אלף ₪ טענתם כי אינכם מכירים אותי ולכן לא סמכתם עלי שאחזיר לכם את הכסף? והנה כעת כולכם סומכים עלי שאני באמת שוחט. ומה עם אני מרמה אתכם ואינני כלל שוחט? כיצד אתם מוכנים לקחת סיכון שכזה?'

אבל התשובה היא פשוטה, בענייני כסף וממון האדם מאוד חשדן ולא עושה שום עסקה עד שהוא לא בטוח שהכל כשורה, אבל כאשר זה מגיע למצוות כאן כבר אפשר לסמוך על הצהרות בלבד...

זו הסיבה לאריכות בתאריו של אליעזר, שלמרות שהוא היה זקן ביתו של אברהם ומשל בכל אשר לו ואברהם סמך עליו בכל העניינים הגשמיים של ניהול משק הבית, אבל כאשר אברהם רוצה לשלוח אותו למצוא אישה לבנו ליצחק הוא לא סומך עליו ולא משביע אותו שלא ייקח אישה מבנות הכנעני... ואת מה אנחנו מקפידים לבדוק? את עסקי הממון שלנו או את עסקי הנשמה שלנו? (מתוך העלון 'מתוק מדבש')

רגישות לזולת

אליעזר עבד אברהם מגיע אל באר המים עם גמלים ועבדים רבים, עומד וממתין. עוברי אורח רבים העוברים במקום מביטים בקבוצה המזוהה הנעמדת מול באר המים בלא מעש, כשהם אינם מבינים את פשר מעשיהם, וממשיכים בדרכם ומתעלמים מהם. רק ילדה אחת קטנה לא יכלה לעמוד מול המראה המוזר הזה ואמרה לעצמה: "אני חייבת להבין מדוע עומדת כל הקבוצה הזו כאן?... אולי חסר להם משהו?... אני מאמינה כי אם הם עומדים מול הבאר, כנראה שהם רוצים מים. אז רק רגע, מדוע הם אינם שואבים בעצמם?! – לא משנה, אני ארוץ ואעשה זאת בשבילהם".

אותה ילדה בשם רבקה זכתה בזכות אותה מחשבה וכוונה טובה להיות האמא של כל עם ישראל, והכל בגלל מה? בגלל רגישות לזולת, וחשיבה על השני – מדוע הוא עומד שם? אולי הוא זקוק למשהו? אולי חסר לו משהו?... אדם כזה שיש לו רגישות לזולת ואכפת לו מהשני-הוא זוכה להיות מהאנשים המעמידים את עם ישראל.

היה זה לפני כמה עשרות שנים. אל ביתו של ה'חזון איש' הקדוש הגיע אדם כשהזמנה בידו: "שלום לך רבנו", פתח את דבריו תוך כבוד גדול לרב, "בשעה טובה נולד לנו בן זכר ורצינו עד למאד לזכות שהרב יהיה הסנדק בברית שתיערך מחר". ה'חזון איש' שמח עד למאד וברך את אבי הבן שיזכו לראות נחת מכל יוצאי חלציו, ולבסוף אף הבטיח שישתדל להגיע אליה.

השמועה המיוחדת כי גדול הדור – ה'חזון איש', עתיד להיות סנדק בבריתו של אותו יהודי, עשתה לה כנפיים, והכל הגיעו לאולם ששכן בפאתי העיר 'בני ברק' על מנת לחזות בצדיק הגדול שיכבד את המעמד ולהתברך מפיו. השעה היתה 11:00 בצהריים. האולם היה מלא עד אפס מקום, כשההתרגשות היתה בשיאה לראות את החזון איש מתיישב על כיסא הסנדקאות ואוחז בתינוק הרך בידיו.

מיד עם סיום הברית, נשרך תור ארוך במיוחד של אנשים שעמדו והמתינו לקבלת ברכה ועצה מהצדיק. ה'חזון איש' ישב בסבלנות, קיבל כל אדם בהארט פנים, שמע בתשומת לב כל שאלה ובעיה וייעץ. לפתע, הבחינו מקורביו של הרב כי פניו מחווירות באופן חריג, וכי נראה כי עומד הוא להתעלף בכל רגע. הם ניסו לגשת לרב על מנת לבדוק את מצבו, אך הרב בשלו, ממשיך לחייך ולברך כל אחד ואף להשתתף בצערו ובעיותיו.

כאשר סיים ה'חזון איש' לקבל את הקהל הרב, קם ממקומו ופסע באיטיות אל המכונת שחיכתה להשיבו לביתו. הנהג ומקורביו הרב כבר לא חשבו פעמיים – הם ראו בוודאות כי הרב לא נראה טוב כלל, ואמרו: "רבנו, אנו חוששים מאד, אינך נראה טוב, על כן אנו נוסעים במהירות אל בית החולים הסמוך". "אכן, אינני מרגיש טוב כלל – סע לבית החולים, אך בינתיים אני מבקש שתיסע לאט, מפני שמאחורי הרכב יש עדיין אנשים שבאו ללוות אותי". הנהג לא הבין את דברי החזון איש, אך עשה כדברי הרב ונסע לאט. לאחר שיצאו מכמה רחובות, פלט החזון איש זעקה מקירות ליבו ואמר: "מהר! כעת סע אל בית החולים מהר ככל שתוכל לפני שיהיה מאוחר". הנהג הוציא מהר את הכדור שהורה הרופא לתת לרב במקרה חירום של התקף לב, והביא לרב. הרב בלע את הכדור וביקש לעצור בצד על מנת לנשום מעט אויר ולהירגע.

מקורבי הרב נעמדו סביבו בדאגה, ואז לאחר שנרגע הרב הוא אמר: "זה היה התקף לב חזק ביותר, כבר חששתי מהגרוע מכל". המומים ונסערים, שאלו מקורביו של הרב: "מתי החל הרב להרגיש ברע?". "כבר בדרך לברית". "האומנם?", שאלו המקורבים, "אם כן, מדוע בא הרב לברית כשאינו חש בטוב?".

"קיוויתי שזה יעבור", השיב הרב. "וכשזה לא עבר, מדוע המשיך הרב בקבלת הקהל?". או אז השיב גדול הדור מנהמת לבו: "כל כך הרבה אנשים באו וחיכו, כל אדם המתין עם הפעקאלע' (חבילה) שלו. לא יכולתי לברוח מהם ולצער אותם. אילו הם רק היו יודעים שחביבין ישראל ואינם צריכים שליח שיתפלל ויברך אותם... די להם במה שהם בעצמם מבקשים מהקב"ה, אבל אין הם יודעים זאת והם המתינו לי, ואיך יכולתי לעזוב כך ולצערם?".

התלמיד התפעם אודות אצילות נפשו של רבן של ישראל, אך הוסיף לשאול: "אם כך, מדוע גם כשעלה הרב לרכב, הוא הורה לי לנסוע לאט?". או אז אמר גדול הדור דבר שלימד את הסובבים מהי רגישות לזולת ואמר: "זכי לא ראית את הציבור הגדול שהלך אחרי המכוננית?... הרי אם היינו נוסעים מהר, הם היו מקבלים את העשן הנפלט מהרכב ישר על פניהם. וכי יעלה על הדעת לזלזל כך ביהודים ולפלוט עליהם עשן?!... (מתוך 'דרשו')".

אם תרצה לבחון מהי גדלותו של האדם עליך לבדוק עד כמה יש לו רגישות ומחשבה על השני.

וַיִּסַּף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וְשָׁמָּה קְטוּרָה (כה,א)
רש"י: קטורה – זו הגר, ונקראת קטורה על שם שנאים מעשיה כקטורת.
ויש לשאול: בזכות איזה מעשים נשתבחה כקטורת? תירוץ נפלא מובא בספר 'בית יצחק' בשם ר' שלמה בר משה זצ"ל (קיבלתי מידידי ר' אורן ארביב הי"ו).

הקדמה א': מובא בגמרא (זבחים פח, ע"ב): 'תני דבי רבי ישמעאל על מה קטורת מכפרת? על לשון הרע, יבוא דבר שבחשאי (הקטורת הייתה מוקטרת ע"י כהן גדול בקודש הקודשים) ויכפר על מעשה חשאי (לשון הרע שדיברו בסתר).

הקדמה ב': כאשר הגר ברחה משרה שואל אותה המלאך (לעיל טז, ח'): 'הֲגַר שְׁפַחַת שְׂרֵי אִי מִזֶּה בָּאת וְאַנְּה תִלְכִּי? עונה הגר (שם): 'מִפְּנֵי שְׂרֵי גְבֻרְתִּי אֲנֹכִי בְרַחַת'.

ויש לשאול: מדוע היא לא מספרת למלאך את מה ששרה עשתה לה? (שנאמר טז, ו): 'וְתַעֲנֶה שְׂרֵי וְתִבְרַח מִפְּנֵיהָ' כי מי יכחיש את דבריה? ואעפ"כ היא לא נכשלת בלשון הרע. ולכן נקראה 'קטורה' כי כמו הקטורת שמכפרת על לשון הרע כך היא נמנעה מלספר לשון הרע. (מתוך העלון 'מתוק מדבש')

יְבֵא אַבְרָהָם לְסֶפֶד לְשָׂרָה וְלִבְכָתֶּה (כג,ב)
רש"י: "וכמעט שלא נשחט – פרחה נשמתה". מספרים שהיה בחור שישב ולמד אצל הרה"ק ר' זושא מאניפולי זצ"ל. פעם באו ואמרו לבחור שאימו נפטרה, והוא התעלף. ניגש אליו ר' זושא, עורר אותו ואמר שהשמועה אינה אמת, וכך הווה. לאחר זמן מה באו שוב ואמרו לו שאימו נפטרה, והבחור התעצב וקיבל את הבשורה המרה אבל לא הגיע לידי התעלפות, וראו שאכן צדק ר' זושא כשאמר בהתחלה שעדיין לא נפטרה אימו. ואמר הרה"ק זצ"ל: "הקב"ה אינו עושה ניסיון לאדם אם אינו יכול לעמוד בו, וכשראייתי שהוא מתעלף הבנתי שאינו יכול לעמוד בזה". אף אצל שרה אימונו ע"ה רואים שלא יכלה לעמוד בניסיון ומיד פרחה נשמתה, וזהו סימן שיצחק לא נשחט באמת. (סיפורים נפלאים)

וְיָדֵץ הָעֶבֶד לְקִרְאָתָהּ וַיֹּאמֶר הַגְּמִיאִנִי נָא מֵעַט מִיָּם מִכֶּדֶד, וַתֹּאמֶר שְׂתֵה אֲדֹנָי... וַתְּכַל לְהִשְׁקֵתוֹ וַתֹּאמֶר גַּם לְגַמְלִיךָ אֲשָׁאֵב (כד, יז-יט)

הקשה רבינו ה'בן איש חי' זצ"ל: משהו בהתנהגות של רבקה לא ברור כל כך, שהרי אליעזר בסך הכול ביקש ממנה שתיתן לו מעט מים לשתות, והיא אומנם נתנה לו, אלא שלאחר מכן פנתה אליו מיוזמתה והציעה להשקות גם את גמליו. והרי אליעזר לא ביקש דבר כזה, ואם כן מה גרם לה להציע?

והשיב רבינו: אליעזר שתה את המים ישירות מהכד של רבקה, וכשסיים לשתות עדיין נותרו בכד שאריות מן המים ששתה מהם. עובדה זו עוררה בליבה של רבקה התלבטות לא פשוטה. מצד אחד רצתה לשפוך את שאריות המים שלו, שמא הוא חולה או נגוע והיא ובני ביתה עלולים להידבק ממנו, ומאידך ידעה שאם תעשה כן בפניו הרי שתפגע בכבודו ותגרום לו בושה.

רבקה מצאה פתרון נפלא לבעיה זו ואמרה: "גַּם לְגַמְלִיךָ אֲשָׁאֵבו" היא נתנה את שאריות המים לגמלים, וכששאבה להם עוד מים ניצלה את העיתוי לשטוף ולהדיח את הכד שוב ושוב במי מעיין זכים ונקיים. ללמדך, שחובה על האדם להיות זהיר במעשיו ולא לפגוע בכבודו של איש!

וְאָבֵא הַיּוֹם אֶל הָעַיִן (כד, מב)

מסופר על רב אחד שנסע עם משפחתו לעיר רחוקה כדי לערוך את אירוסי בנו עם בתו של אחד מעשירי העיר. בדרך נכנסו לפונדק כדי לנוח מעט, ובא בדברים עם בעל הפונדק. כששאל אותו אם הוא מכיר את העשיר המדובר, השיב הלה כי אומרים עליו שהוא רמאי ונוכל ואין תוכו כברו.

חייד הרב ואמר לבני משפחתו: "עכשיו אני מבין מדוע אומר רש"י על הפסוק: וְאָבֵא הַיּוֹם אֶל הָעַיִן – מכאן שקפצה עליו הארץ. אילו היה אליעזר הולך לאיטו, היה נכנס בדרך לפונדק ושם היה שומע שלרבקה יש אח נוכל ושמו לבן, ואז היה חוזר לאברהם אבינו בידיים ריקות. לכן היה צורך בקפיצת הדרך כדי שלא יוכל להתעכב במקום כל שהוא..." (שבת טיש)

זכות דברי התורה בעלון יעמדו:

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, נועה בת יעל, קרן בת רחל, עדן שירה בת גילה.
לזרע בר קיימא: רווית רבקה בת אורלי, מוריה בת אורנה, מורן בת רות.
לפרנסה טובה: שגיא בן מרים, מורן בת רות, לירון בן פנינה.
לרפואה שלמה: מרים בת ציפורה, ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה,
שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה.

לעילוי נשמת: ציפורה בת מורוור ז"ל, אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשוילי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מזולה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, זקלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה וזבולון הכהן ז"ל, אסתר בת מרים ז"ל, רות בת יוכבד ז"ל, אליעזר בן אסתר ז"ל.